

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Journal of Social Sciences

p-ISSN:1300-9702 e-ISSN: 2149-3243

GİRESUN İLİ VE YÖRESİ AĞIZLARINDA +IA HÂL EKİNİN İŞLEVSEL KULLANIMI

Functional Use of Case Suffix +IA in Dialects of Giresun Province and its Region

Özkan AYDOĞDU¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, Sivas, oaydogdu@cumhuriyet.edu.tr, orcid.org/0000-0002-2360-4865

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
04.07.2023
Kabul/Accepted:
11.09.2023

DOI:

10.18069/firatsbed.1322604

Anahtar Kelimeler

Türkiye Türkçesi ağızları,
Giresun ili ve yöresi ağızları,
+IA hâl eki, işlevsel dil bilgisi.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Giresun ili ve yöresi ağızlarında +IA hâl ekinin işlevsel kullanımını ve her bir işlevin söz dizimi içerisindeki görevini tespit etmektir. İşlevsel yaklaşımda hâl, ismin aldığı eklerle göre değil cümlede üstlenmiş olduğu işleve göre belirlenmektedir. Çalışmamızda kullanılan +IA hâl eki örnekleri, Demir ve Aydoğdu (2009) tarafından hazırlanan “Giresun İli ve Yöresi Ağızları” adlı eser taranarak tespit edilmiştir. Tespit edilen +IA hâl ekinin kullanıldığı bütün örnekler de Daşdemir (2015) tarafından işlevsel yaklaşıma uygun olarak ekin söz dizimi içerisindeki işlev ve görevlerine göre oluşturulan hâl kategorileri esas alınarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, +IA hâl ekinin 7 farklı işlevde kullanıldığı tespit edilmiş olup bu işlevler, kullanım sıklığına göre; vasıta hâli, beraberlik hâli, niteleme hâli, karşılıklılık hâli, ilgi hâli, sebep hâli ve zamanda bulunma hâli şeklinde sıralanmıştır. Bahsi geçen işlevlerin söz diziminde yükledikleri görevler ise hâl zarfı, vasıta tümleci, karşılıklılık tümleci, beraberlik tümleci, ilgi tümleci, hâl tümleci, sebep tümleci, zaman tümleci ve belirtme/niteleme sıfatıdır.

ABSTRACT

The aim of this study is to designate the functional use of case suffix +IA in dialects of Giresun and its region and the role of each function in the syntax. In the functional approach, the case is determined not according to the suffixes the noun takes, but according to the tasks which it is assigned in the sentence. The +IA case suffix examples used in our study were determined by scanning the work called Giresun İli ve Yöresi Ağızları prepared by Demir and Aydoğdu (2009). All the examples in which the detected +IA suffix is used have been evaluated by Daşdemir (2015) on the basis of the case categories created according to the functions and tasks in the syntax in accordance with the functional approach. As a result of the study, the outcome that the case suffix +IA is used in 7 different functions was reached. According to the frequency of usage, these functions are as follows: the instrumental case, commutative case, qualitative case, reciprocal case, genitive case, causative case and locative of time case. The tasks they undertake in these functions are determined as case adverb, instrumental object, reciprocity object, commutative object, genitive object, case object, cause object, time object and designation/qualifying adjective.

Keywords

Turkey Turkish dialects,
dialects of Giresun province
and its region, case suffix +IA,
functional grammar.

Atıf/Citation: Aydoğdu, Ö. (2023). Giresun İli ve Yöresi Ağızlarında +la Hâl Ekinin İşlevsel Kullanımı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 3, 1073-1089.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Özkan AYDOĞDU, oaydogdu@cumhuriyet.edu.tr

1. Giriş

Ağız, bir dilin veya lehçenin ölçünlü diline oranla ve çoğunlukla ses, bazen de şekil, anlam ve söz varlığı bakımından birbirinden az çok ayrılan konuşma biçimleridir (Korkmaz, 2003: 11-12). Ağızlar, ölçünlü dilde tespit edilemeyen birçok eskicil unsuru muhafaza etmeleri sebebiyle dil araştırmalarında da mutlaka kullanılması gereken bir kaynaktır. Ölçünlü dilde artık kullanılmayan birçok unsura ağızlarda rastlanmaktadır. Bu sebeple sadece ölçünlü dil esas alınarak yapılan çalışmaların o dile ait bazı hususları açıklamakta eksik kaldığı görülmektedir.

Hâl kategorisi ve hâl ekleri, dil bilgisi ile ilgili çalışmalarının tamamında ele alınmaktadır. Ancak yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırmalarda hem hâl eklerinin sayısı hem de bu ekleri adlandırma noktasında bir birlik bulunmadığı görülmektedir (Alkayış, 2012).

Yapılan çalışmaların bir kısmı bütün hâl eklerini konu edinirken (Lübimov, 1959; Buran, 1996; Mert, 2002; Börekçi, 2007; Sev, 2007; Doğan, 2008; Üstünova, 2008; Önler, 2012; Şeyda Güven, 2017; Delice, 2019; ...), bazı çalışmalarda ise sadece belirli hâl ekleri ele alınmıştır (Bayraktar, 2003; Durgut, 2004; Boz, 2007; İpek, 2008; Alyılmaz, 2010; Şavklı, 2013; Özek ve Sağlam, 2014; Bulak, 2017; Takoğlu, 2020; Söylemez, 2021; Aydoğdu, 2022 ...).

Hâl ekleri tespit edilirken söz dizimi içerisinde farklı bir işlevde kullanılsa bile genelde ekin adına veya temel işlevine göre bir adlandırma yapıldığı görülmektedir. İşlevsel yaklaşımda ise hâl, ismin aldığı eklerle veya temel işlevine göre değil cümlede üstlenmiş olduğu farklı işlevlere göre belirlenmekte ve her bir işlev dikkate alınarak hâl kategorileri oluşturulmaktadır. Hâl kategorilerinin işlevsel yaklaşım esas alınarak tespit edilmesi, Efrasiyap Gemalmaz danışmanlığında hazırlanan lisansüstü tezlerde uygulanmış (Alyılmaz, 1994; Börekçi, 1995; Alyılmaz, 1998; Daşdemir, 2000; Kara, 2001) ve geliştirilerek devam ettirilmiştir.

Gemalmaz ekolünün temsilcisi olan Daşdemir (2015) işlevsel yaklaşımda hâlin, ismin aldığı eklerle göre değil cümlede üstlenmiş olduğu işlevlere göre belirlendiğini ifade etmiş ve bu yaklaşımla 33 hâl eki belirlemiştir. Bu hâl ekleri şunlardır: “1. Açıklama hâli 2. Aitlik hâli 3. Ayrılma hâli 4. Benzerlik hâli 5. Beraberlik hâli 6. Bulunma hâli (6.1. Yerde bulunma hâli, 6.2. Zamanda bulunma hâli) 7. Çıkma hâli 8. Görelik hâli 9. Hedef hâli 10. Hitap hâli 11. İlgi hâli 12. Karşılıklılık hâli 13. Karşıtlık hâli 14. Katma hâli 15. Kıyaslama hâli 16. Miktar hâli 17. Nesne (yükleme) hâli 18. Niteleme hâli 19. Nitelenen (tamlanan) hâli 20. Özne hâli 21. Sebep hâli 22. Sınırlandırma hâli 23. Sıralama hâli 24. Soru hâli 25. Tekrar hâli 26. Üsteleme hâli 27. Varlık hâli 28. Varma hâli 29. Vasıta hâli 30. Yerine geçme hâli 31. Yokluk hâli 32. Yönelme hâli 33. Yüklem ismi hâli” (Daşdemir, 2015: 69-96).

Çalışmada, Daşdemir (2015) tarafından oluşturulan işleve dayalı bu sınıflandırma kullanılarak Giresun ili ve yöresi ağızlarında +IA hâl ekinin işlevsel kullanımının ve her bir işlevin söz dizimi içerisindeki görevinin tespiti amaçlanmaktadır. Çalışmada kullanılan ağız metinleri, Demir ve Aydoğdu (2009) tarafından hazırlanan *Giresun ili ve Yöresi Ağızları* adlı eserden alınmıştır.

2. +IA Hâl Eki

+IA hâl eki, *ile* edatının ekleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Başta vasıta, birliktelik bildirmek olmak üzere söz diziminde birçok işlevde kullanılmaktadır. Bu hâl eki, araştırmacılar tarafından farklı terimler ve başlıklar altında ele alınmaktadır. Ek ve işlevleri ile ilgili bazı araştırmacıların görüşleri şu şekildedir:

Ergin, “*Instrumental Eki*” başlığı altında, kelime grupları ve cümlede fiilin kendi vasıtasıyla, kendisinin iştiraki ile veya kendisinin ifade ettiği zamanda yapıldığını göstermek için ismin vasıta hâlinde bulunduğunu belirtmektedir. Instrumental ekinin fiilin ne ile, kim ile, ne zaman ve nasıl yapıldığını anlatmak için isme getirilen bir ek olduğunu ve asıl işlevinin “*vasıta*” bildirmek olduğunu belirtmekte ve zaman ile tarz ifade etmesinin de bu işleve dayandığını söylemektedir. Ergin, Türkçede vasıta hâli ekinin “+In / +Un” olduğunu, zaman içerisinde işleğini kaybederek görevini “*ile*” edati ve onun ekleşmiş biçimi olan “+IA” ekine bıraktığını kaydetmektedir. (Ergin, 2003: 237-238).

Banguoğlu, +IA hâl ekine “*Dış Çekim Hâlleri*” başlığında “*Kimle Hâli*” olarak yer vermiştir. Dış çekim hâllerini, daha az işlek isim çekim ekleri olarak tanımlamış ve *kimle hâli*, *kimce hâli*, *kimli hâli* ve *kimsiz hâli* olarak dörde ayırmıştır. Kimle hâlinin adın “*bilelik hâli*” (Bıçak-la kesti) ve “*birlikte hâli*” (sociatif, Doktor-la geldiler) olmak üzere iki farklı durumunu karşıladığını ifade etmiştir. Ekin, vurgusuz olduğunu ve “*ile*” edatının ekleşmesinden ortaya çıktığını, Eski Türkçedeki “+In / +Un” ekinin yerini aldığını belirtmiştir. Kimle

hâlindeki adların da yer yön hâllerindekiler gibi en çok cümlede isimleme olduğunu, hâl ve zaman gösteren birçok zarfların yapımına girdiklerini söylemiştir (Ör. *tatlılıkla, zamanla*) (Banguoğlu, 2007: 329-330).

Korkmaz, “*Vasıta Durumu*” başlığı altında, vasıta durumunu adın belirttiği varlık veya nesnenin fiildeki oluş ve kılışta “*vasıta*” olarak kullanıldığını veya “*birliktelik*” ifade ettiğini gösterme durumu, şeklinde tanımlamış ve ekinin “*+(y)IA (<+(y)IE < ile)*” olduğunu belirtmiştir. Eski Türkçede bu durumun “*+In / +Un*” ekiyle karşılandığını ancak bu ekin zamanla canlı kullanılmasını yitirip günümüzde “*yazın, kışın, gücün (zorlukla), ansızın, için için, ilkin*” gibi kalıplaşmış zarflar oluşturduğunu ve yerini “*ile*” edatına bıraktığını, bugün kullandığımız “*+(y)IA*” ekinin de bu “*ile*” edatının ekleşmesinden oluştuğunu ifade etmiştir. Ekin dilimizdeki başlıca işlevlerini de şu şekilde sıralamıştır: “**1. Fiildeki oluş ve kılışın hangi “vasıta” ile gerçekleştiğini bildirir, 2. Adı fiile “birliktelik, beraberlik” ilişkisiyle bağlar, 3. İki çeşit ögeyi birbirine bağlama görevi yüklenir ve genellikle “ve” bağlacının yerini tutar, 4. +IA vasıta durumu eki adı fiile veya bir diğer cümle ögesine zaman ve miktar bildirme ilişkisiyle bağlar, 5. +IA eki, çeşitli anlam ve işlev nicelikleri taşıyan tarz zarfları oluşturur**” (Korkmaz, 2003: 317-324).

Karaağaç, “*Araç Durumu*” başlığı altında söz öbeklerinde ve cümlelerde eylemin bir varlığın aracılığı ile ve onun ifade ettiği zamanda yapıldığını göstermek için adın araç çekimine girdiğini ifade etmektedir. Bu durum çekiminin, hem edatlı hem ekli olduğunu belirten Karaağaç, araç ek veya edatının, eylemin “*ne ile, nasıl, ne zaman*” yapıldığını ifade etmek için ada getirildiğini, bu sebeple de araç çekiminin, “*durum, tarz, zaman, neden, sonuç, vb.*” birçok bilgiyi, birer durum niteleyicisi olarak yükleme iliştiirdiğini kaydetmektedir. (Karaağaç, 2012: 344).

Kahraman, “*Araç-Birliktelik Durumu*” başlığı altında Eski Türkçe döneminde araç-birliktelik durumu için “*+In / +Un*” ekinin kullanıldığını belirttikten sonra bu ekin artık Türkiye Türkçesinde kalıplaşmış olarak bazı sözcüklerde (ansızın, güzün, ilkin, kışın, yazın ...) karşımıza çıktığını ve Türkiye Türkçesinde yerini “*ile*” edatı ve onun ekleşmiş biçimi olan “*+IA*” ekine bıraktığını ifade etmektedir. Kahraman, ekin iki temel işlevi olduğunu söylemekle birlikte bu iki temel işlevin bazı alt işlevleri kapsadığı görülmektedir: **1. Araç bildirme işlevi (a. Yapışın yapılışına, oluşun gerçekleşmesine etkin olarak katılan, buna doğrudan katkı yapan ve kullanılışı sırasında genellikle değişime uğramayan “araçları bildirme”, b. Yapışın yapılışına, oluşun gerçekleşmesine edilgen olarak katılan, kullanılan ve kullanılıştaki genellikle değişime uğrayan “araçları bildirme”, c. Yapışın yapılışını, oluşun gerçekleşmesini sağlayan, bunda doğrudan etkili olan “nedenleri bildirme”), 2. Birliktelik bildirme işlevi (a. Durum bildirme, b. Nicelik bildirme, c. Karşılaştırma bildirme, d. Karşılıklılık bildirme, e. Yönelme-yaklaşma bildirme, f. Konu bildirme, g. Zaman bildirme, h. Yöntem bildirme, i. Neden bildirme)** (Kahraman, 2007: 70-77).

Boz, “*Tümce Düzeyinde Dizime Bağlı Anlamsal İşlevler ‘Durumlar’*” başlığı altında ele aldığı birliktelik durumu ekinin “*+(y)IA*” olduğunu ve aslında ekleşme yolundaki bir edat olan “*ile*”den geldiğini ifade ederek bu edatın bugün yazımda hem ek olarak bitişik hem de edat olarak ayrı yazıldığını belirtmiştir. Birliktelik durumu ekinin söz dizimsel işlevinin adları eyleme bağlamak olduğunu, bundan başka adları edatlara, diğer adlara ve yardımcı fiillere de bağlayarak söz öbekleri oluşturduğunu eklemektedir. Boz, ekin temel anlamsal işlevinin ise birliktelik olduğunu, eklendiği adın tümcede eylemin kendisiyle birlikte veya kendisi aracılığıyla yapıldığını bildirdiğini, söz öbeklerinde de temel anlamsal işlevinin yine birliktelik/araç olduğunu söylemektedir. Ekin anlamsal işlevlerini de şu şekilde sıralamaktadır: “**1. Ad-eylem bağlantısında anlamsal işlevi, tümcede/tümcecikte; belirteç tümleci (birliktelik, araç, durum, neden, süreç, başlangıç vd.) yapmaktır. 2. Ad-ad bağlantısıyla kurulan birliktelik öbeklerinde temel anlamsal işlev, birlikteliktir. Ad-ad bağlantısıyla kurulan ikileme öbekleri, tümcede belirteç tümleci olarak görev yaparlar**” (Boz, 2012: 18-20).

Sev, “*Vasıta Hâli*” başlığı altında, ismin fiile bir vasıta olduğunu ifade etmek için girdiği hâldir, tanımını yapmış ve bu hâlin ekli olup ismi fiile bağladığını belirtmiştir. Fiilin ne ile, kim ile yapıldığının yanında zaman, tarz, durum bildirdiğini de ifade etmiştir. Tarihî Türk lehçelerinde bu hâl için kullanılan ekin “*+In / +Un*” olduğunu, Türkiye Türkçesinde bu ekin artık kalıplaşmış zarflar oluşturduğunu, bunun yerine Türkiye Türkçesinde bu hâlin “*ile*” edatı veya bunun ekleşmiş şekli olan “*+IA*” ekiyle karşılandığını kaydetmiştir. (Sev, 2007: 496). Ekin Tarihî Türk lehçelerindeki işlevlerini de şu şekilde sıralamıştır: “**1. Vasıta bildirir, 2. Birliktelik bildirir, 3. Zaman bildiren kelimelere eklenerek, zaman zarfları kurar, 4. Hâl zarfları kurar, 5. Berkitleme vazifesi görür, 6. Bir işin karşılıklı yapıldığını belirtir, 7. ... olarak manası katar**” (Sev, 2007: 497-504).

Buran, “*Vasıta Hâli (Instrumental)*” başlığı altında kelime grupları ve cümlede fiilin kendi vasıtasıyla, kendisinin iştiraki ile veya kendisinin ifade ettiği zamanda yapıldığını göstermek için ismin vasıta hâlinde bulunduğunu ifade etmektedir. Fiilin ne ile, kim ile, ne zaman ve nasıl yapıldığını ifade etmek için ismin vasıta hâli eki aldığı belirtilmekte ancak buna rağmen bazı araştırmacıların eserlerinde vasıta hâline yer vermediklerini de eklemektedir. Eski Türkçe döneminde vasıta hâli için kullanılan asıl ekin “+In / +Un” olduğunu, bununla beraber “+la, +birle, +IIA (<ile)” şekillerinin de kullanıldığını, Türkiye Türkçesinde ise “+In / +Un” ekinin sadece kalıplaşmış olarak bazı sözcüklerde varlığını devam ettirdiğini ve yerini “ile” edatının eklenmiş biçimi olan “+IA” ekine bıraktığını ifade etmektedir (Buran, 1996: 235). Vasıta hâli ekinin diğer hâl ekleri gibi eklendiği fiilin anlamına bağlı olarak birçok farklı hususları ifade ettiğini belirten Buran, Türkiye Türkçesi ağzlarında vasıta hâlinin üstlendiği işlevleri şu şekilde sıralamaktadır: “**1. Vasıta bildirir, 2. Birliktelik bildiri, 3. Zaman bildirir, zaman zarfları kurar, 4. Hâl-durum zarfları kurar, 5. Berkitme vazifesi görür, 6. Bir işin karşılıklı yapıldığını belirtir, 7. ... olarak manası katar, 8. -ıp / -ip gerundiumuna eklenerek onun anlamını kuvvetlendirir.**” (Buran, 1996: 260-264).

Yukarıda verilen bilgilerden hareketle bütün araştırmacıların +IA hâl ekinin temel işlevinin “*vasıta/araç*” ifade etmek olduğu noktasında görüş birliği içerisinde olduğu görülmektedir. Yine araştırmacılar tarafından ekin bu temel işlevinin yanı sıra birçok farklı işlevleri olduğu da ifade edilmektedir. Ancak “*vasıta/araç*” haricinde farklı işlevleri de olsa ekin, bu işlev farklılıkları dikkate alınmadan araştırmacılar tarafından bütün işlevleriyle tek bir başlık altında değerlendirildiği görülmektedir.

3. Giresun İli ve Yöresi Ağzlarında +IA Hâl Ekinin İşlevsel Kullanımı

Giresun ili ve yöresi ağzları, daha önce hazırlanan çalışmalara dayanılarak yapılan tasnife göre ana ağız gruplarından Batı Anadolu grubu ağzları içerisinde; Sinop (Boyabat yöresi hariç), Samsun (Havza ve Lâdik yöreleri hariç) ve Giresun (Şebinkarahisar ve Alucra yöreleri hariç) ağzlarıyla beraber V. alt ağız grubunda yer almıştır. Şebinkarahisar, Alucra (daha sonra ilçe yapılan) Çamoluk, V. alt ağız grubunun dışında kalmıştır. Bu ilçeler ve çevresi Havza, Lâdik (Samsun), Amasya, Tokat, Sivas (Şarkışla ve Gemerek hariç) ve Mesudiye (Ordu) yöreleriyle ortak özellikler taşıdığından VI. alt ağız grubunda değerlendirilmiştir (Karahan, 1996: 2, 117).

Giresun ili ve yöresi ağzlarında +IA hâl ekinin ölçünlü dildeki kullanımının yanında; ile edatının kök ünlüsünün korunması, ünsüz benzeşmesi, ek genişlemesi, ek yığılması gibi sebeplerle değişime uğramış şu şekilleri de kullanılmaktadır:

+ıla, +ile

+lan, +len / +ılan, +ilen

+na, +ne / +ına, +ine, +una

+nan, +nen / +ınan, +inen +unan, +ünen

+nannık, +nennik / +ınannık

Giresun ili ve yöresi ağzlarında +IA hâl ekinin yer aldığı hâl kategorileri ve söz dizimi içerisinde üstlendikleri görevler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. +IA hâl ekinin işlevsel kullanımı

Kullanılan İşlev	Kullanılan Görevler	Kullanım Sıklığı	Toplam Kullanım Sıklığı
Vasıta hâli	Vasıta tümleci	175	175
Beraberlik hâli	Beraberlik Tümleci	63	93
	Hâl zarfı	30	
Karşılıklılık hâli	Karşılıklılık tümleci	63	63
	Hâl zarfı	39	
Niteleme hâli	Hâl tümleci	17	58
	Belirtme/niteleme sıfatı	2	
İlgi hâli	İlgi tümleci	23	23
Sebep hâli	Sebep tümleci	6	9
	Hâl zarfı	3	

Zamanda bulunma hâli	Zaman tümleci	4	4
TOPLAM		425	425

Tablo 1 incelendiğinde ekin en fazla vasıta hâli, en az ise zamanda bulunma hâli işlevinde kullanıldığı görülmektedir. Ekin söz dizimindeki işlevlerine göre yer aldığı hâl kategorileri ve üstlenmiş olduğu görevlerle ilgili bulgular şu şekildedir:

3.1. Vasıta Hâli

Eylemin hangi vasıtayla, ne sayesinde, ne kullanılarak gerçekleştiğini/gerçekleştirildiğini gösteren hâldir (Daşdemir, 2015: 93). Ek, yöre ağzında toplam 172 kez vasıta hâli işlevinde kullanılmış olup tamamında vasıta tümleci görevindedir.

3.1.1. Vasıta Tümleci Görevi

1. *buranın havasıyla şey yapıyoruz, isdanbulda duramıyoruz_biz.* (1/4)
2. *u zamanlar öküzle çift süredik.* (1/5)
3. *on beş_sene evvel öküzle ekıydık, biçıydık.* (1/6)
4. *birisi_de gezmiē gelmiş bu arabaynan.* (1/8)
5. *unun vasıtasıyla yetimhāneye, ırıya atdılar.* (3/18)
6. *ha unnan barabar, unnan barabar el_işi edıydık.* (3/32)
7. *ha unnan barabar, unnan barabar el_işi edıydık.* (3/32)
8. *arabalar_inan şindki direktorlar var.* (4/10)
9. *onnar_inan yapıyler.* (4/11)
10. *çayırların alafını, ekinnerin samanını goruk. içeriye onnar_inan beslerük.* (4/14)
11. *direktor_ūnan sürerük.* (4/24)
12. *ölüm_ūnan annaşdı. telefon_unan.* (4/37)
13. *sōna dūr gelinde allahın emriyle işde üş gere dūr gelünür, dört kere gelünür.* (5/16)
14. *şōtu bişip yidımı ókuz arabasıynan harmana çekeller.* (6/20)
15. *tohumu alıp gücāna güfuyunan saça saça gider.* (6/65)
16. *aķranlarımız_da gine ismiyenen emine, fatma, ayşā.* (6/89)
17. *biz eşimizin ismiyenen çārırık.* (6/92)
18. *yazma ile bālādılar dizimi* (7/24)
19. *benim çocuklūm zamanında bizim atalarımız, büyüklerimiz, reşberlikle geçinirdi.* (7/40)
20. *bayanlar atnan gelin almaya atnan giderlerdi.* (8/66)
21. *bayanlar atnan gelin almaya atnan giderlerdi.* (8/66)
22. *ılık, ğan ılık suyunan ilēnlere ğoyılardı suyu.* (9/16)
23. *ğörtücü usulüyenen evlendim_de ğalamın_ōlu_idi yabancı değil.* (10/1)
24. *ğalePden, diyārbekirden bütün şark, burdan gelür_geçerdi ğayvannan.* (11/15)
25. *ermenileri, rumları burdan giresun yoliyenen çou denize töküldü, çou da geşdı ğétdiler ermenistana.* (11/26)
26. *ğayvan_da bulamadım, bir merkeb_inen sandukları yukledük.* (11/57)
27. *hemen yanıma yanaşdı ğayvanna, ğarannuk ğóz ğözü ğórmī.* (11/65)
28. *öküz arabalarıynan sap daşıduk, oraķnan ákin biçdük.* (12/4)
29. *öküz arabalarıynan sap daşıduk, oraķnan ákin biçdük.* (12/4)
30. *yā yok diyeceksin, töbe edeceksin benā sormayacāna yoksa bu dēnēnen senin depāna.* (13/54)
31. *ondan sōna, neyenen aldın.* (14/66)
32. *aladırnen tek tek köye geliyok.* (16/5)
33. *def çalıydu, ğarılar āzıyne türkü sōlıydu, oynanıydu.* (19/71)
34. *tekerleme dēler ki ot biçimi neyle gidecek.* (20/16)
35. *usturaynan kesıylardı.* (20/45)

36. atın üstünde, **atna**, atına giderdi. (20/68)
37. atın üstünde, atına, **atna** giderdi. (20/68)
38. **biçānan** bölē oynar, işde şöle şöle şey yapallardı. (20/77)
39. çocū ğan ılıcağ **suynan** çimdürüllerdi. (21/23)
40. ya bi yemek **bi_şisi** getirüllerdi tas **inan**. (21/35)
41. göbēni keserdi. **biçānan**. (22/17)
42. ğoğmasın **diye** duzlu su **ile** yapallardı. (22/27)
43. esKilerden ğalma, eşğilerin usluların öretmesi**nen** bilmem **bi_ısicā** mısıcā bırakıydu. (23/6)
44. kırğ ğaşuğ **suyna** yuyarduğ, bölē. (22/40)
45. e **kaıdla**. mesela ğoruzle ya da mesela senin şimdi biraz ğalin vağdin yerinde di mi. (24/28)
46. e **kaıdla**. mesela ğoruzle ya da mesela senin şimdi biraz ğalin vağdin yerinde di mi. (24/28)
47. e seni ğoruz**la** çārurduğ. (24/29)
48. elektir**inen** girīylar. (26/46)
49. u ebeler kesīydu, temiz cilet **inen**. (29/8)
50. bölē göbēn şeyini cilet**nen** kesīylardı. (29/9)
51. bir ğafta sōra turan ğüneş, kızım tatile çıkısın dedī andan itibaren **helekopterlerle** beraber bizim üç bin filan bi mevcut. (31/24)
52. biz u zaman **kompile** **helekopterlerle** beraber kıbrısa ğeşdik. (31/26)
53. bizim başımızdaki ğederken otobüsler**le**, sivil arabalarla, askeri arabalarla **gıtdik** mersine ğadar ama şindi ordan on ğişi, on ğişi **helekopterlerle** beraber ğetdīmiz_ıçin ğarşıya, biz ğarşıda ğötürürler bi ekin tarlasının içine indirdiler. (31/28)
54. bizim başımızdaki ğederken otobüslerle, sivil arabalar**la**, askeri arabalarla **gıtdik** mersine ğadar ama şindi ordan on ğişi, on ğişi **helekopterlerle** beraber ğetdīmiz_ıçin ğarşıya, biz ğarşıda ğötürürler bi ekin tarlasının içine indirdiler. (31/28)
55. bizim başımızdaki ğederken otobüslerle, sivil arabalarla, askeri arabalar**la** **gıtdik** mersine ğadar ama şindi ordan on ğişi, on ğişi **helekopterlerle** beraber ğetdīmiz_ıçin ğarşıya, biz ğarşıda ğötürürler bi ekin tarlasının içine indirdiler. (31/28)
56. bizim başımızdaki ğederken otobüslerle, sivil arabalarla, askeri arabalarla **gıtdik** mersine ğadar ama şindi ordan on ğişi, on ğişi **helekopterlerle** beraber ğetdīmiz_ıçin ğarşıya, biz ğarşıda ğötürürler bi ekin tarlasının içine indirdiler. (31/29)
57. dā ne**ynen** geleccē de belli **deil**. (31/40)
58. biz gözümüz**le** görüyoğ, bölē açık arazide. gözümüzle görüyoğ. (31/49)
59. biz gözümüzle görüyoğ, bölē açık arazide. gözümüz**le** görüyoğ. (31/49)
60. **gemiyle** ğeldi bizim silahlarımız. (31/59)
61. ğā undan ğeri Sabaçça perşemme ğünü **bi_dā** ğeldiler, atlar **inannık**. (32/3)
62. adam demiş ki ben ne**y_inen** oTladıcām. (38/2)
63. beyime ismi**ynen** çārırdım. (39/39)
64. elimiz ayāmız yansa zeytinyā**inen** ona ilaç yapardığ yansa. (39/62)
65. başımız ārıdında patates soyar, yaşmak**la** sarar. (39/67)
66. gözümü biz ısağ **suynan** yıkardığ bölē. (39/67)
67. bölē ışlık**la** ğösterürmüş döşünü. (40/14)
68. adam demiş, ben bunu ne**ynen** atladıcām. (41/2)
69. **moturnan** baraba ğetdük. (42/12)
70. ğomotannar unnar hep at **inan** ğedī. (42/66)
71. **bī_ğün**, **bī_ğün** idare edeceksin bir ekmē**nen**. (42/75)
72. ğavur at **unan** bile ğelmiş (43/54)
73. ğavur, āliya āliya ben ne**ynen** ğidecām param yoğ (43/70)
74. var, onu allahın izni**yle** cannandıracāğ, esgi tarihi eselleri. (45/71)

75. gine öle de şindik arabay**la** gidilî. (46/42)
76. biz bile şöle az yetiştiyoduk, ta kadınnar içine girdik de kadınnar bizi dayānan ğapıya atıydu. (46/64)
77. bi de bakî evün arKasından, atlılar üsdünde beyaz ğeyim ile, öle at **man** geçellermiş. (47/32)
78. şeyle ip ile, şeyle. (47/54)
79. şeyle ip **ile**, şeyle. (47/54)
80. şeyle ip ile, şeyle. (47/54)
81. gazma **ile** ā böle eşe eşe sınır ayrullar. (47/54)
82. şişle de yapıylerdi, miline de. (48/48)
83. şişle de yapıylerdi, miline de. (48/48)
84. iplinen bālallardı, ordan kesellerdi. (53/84)
85. olmaz derdi hızan, derdi eliylen bağardı işde. (54/36)
86. ayāmızla yörüdük, geldik. (54/52)
87. biraz el **inen** hareket yapmış. (55/7)
88. allahın emri, peyğamberimizin sünnetiyen **nen** senin ğızın anşıyı ölüm musdafıya isTiyem allahın emrüynen der. (55/54)
89. allahın emri, peyğamberimizin sünnetiyen senin ğızın anşıyı ölüm musdafıya isTiyem allahın emrüynen der. (55/55)
90. u kül orıya eve gidıye ayānda onunna u evüne sağip çıkacak ğız. (55/138)
91. gelin basar ona ayāy **nannık** onu ğırar urda. (55/152)
92. varmış ācın ağa burasına böle ne miğı vurmüş, ğirebinin ğüpisinen. (55/174)
93. he allahın emriy**nen** ğet, ğitdiysen yani. (56/19)
94. mallar da yatargine ğalkargine giderdik ğaynannarnan. (58/69)
95. piring didiyuk, onnan yapıyoz. (61/6)
96. araba yollıysa arabay**la** ğötürür. (62/25)
97. şeyle ğarıysın. (62/17)
98. araba yollu de**ğ**ise motur**la** gider u ğarşı yağalara döru. (62/25)
99. şeynen. şeker **inen**, yā y **inen** ras ğele yaparum. (65/34)
100. şeynen. şeker **inen**, yā y **inen** ras ğele yaparum. (65/34)
101. şeynen. şeker **inen**, yā y **inen** ras ğele yaparum. (65/34)
102. ğamuru ğüzel gene yürurum elim **ine**. (65/35)
103. ğā burıya sağan bırakıyok şeye, ayay**la** ğelinner tepî. (66/65)
104. içeller hep isladır suy**unan**. (66/65)
105. ğā öle ğırğ ğün oldu mudu, ısıcağ su**yla** ğā öle yuyusun. (66/99)
106. ğā öle ğırğlyken duzlu su**yla** yuyusun a öle. (66/99)
107. bi ğafda bi dönem duzlu su**yla** yuyular. (66/100)
108. ğaba duz ğuyub ğā öle ince duz, su ğuyub ısıcağ su**yla** ğā öle bebē ğimdürtüyler. (66/101)
109. ğırğlyken öle bi ğafta duru su**yla** yuyduk, bi ğafta duzlu su**yla** yuyduk. (66/103)
110. ğırğlyken öle bi ğafta duru su**yla** yuyduk, bi ğafta duzlu su**yla** yuyduk. (66/104)
111. ğırğı ğığdı mı da ısıcağ su**yla** yuyduk. (66/104)
112. doğtur ğā burdan ğeçıyo, arabay**la** ğā buralardan ğeçıyo şindik. (66/112)
113. mektüb **ıla** ğaber alıyoduk mektüb ile. (66/141)
114. mektüb **ıla** ğaber alıyoduk mektüb **ile**. (66/141)
115. ğamyonu var, ğomyon **unan** domruk ğekî ormandan. (67/59)
116. öle bi ğeçim **inen** ğıdıyo öle. (67/61)
117. urdan ğayığlarnan beraber, ğayığlar doluyodu burda. (69/38)
118. u moturlarnan beraber, ğayığlarnan denizde dolaşıyodu. (69/41)
119. u moturlarnan beraber, ğayığlarnan denizde dolaşıyodu. (69/41)

120. *şindi tallamızda da olmī, ters de gétmī allahın izniy**nen**.* (69/54)
121. *biz de allahın emriy**nen** peygamberin güvvetiylen sizinle hısım olmaya geldük dıyoduğ.* (71/3)
122. *biz de allahın emriy**nen** peygamberin güvvetiyle**n** sizinle hısım olmaya geldük dıyoduğ.* (71/3)
123. *usluların şejiyle razısıyla.* (71/24)
124. *usluların şejiyle razısıyla.* (71/24)
125. *he donadulardı odı ip_ilen, ğırnab_ılan gerellerdi.* (71/47)
126. *he donadulardı odı ip_ilen, ğırnab_ılan gerellerdi.* (71/47)
127. *allahın emriyle isdenilıdı.* (76/88)
128. *iple bālicağsın eşi bānan.* (78/6)
129. *iple bālicağsın eşi bānan.* (78/6)
130. *duzla suyla yūcağsın.* (78/14)
131. *duzla suyla yūcağsın.* (78/14)
132. *haFif duzlu suyla yuacağsın.* (78/14)
133. *duzlu sula.* (78/14)
134. *çocuk bişī, u bişiri ya āzi, kağçalar bişiri unun_ için duzlu suyla güzel çimdürüllerdi.* (78/15)
135. *önce suyna çimdirecekler.* (78/17)
136. *hē duz atacağ. duzlu suyna yıkicen.* (78/18)
137. *süd_ünen eder yedürüller.* (78/32)
138. *sırna, malna geçinürdü hergez.* (78/45)
139. *sırna, malna geçinürdü hergez.* (78/45)
140. *unnara hā bōle ayānan, hā bōle elinen, hā bōle edicēdi.* (78/93)
141. *unnara hā bōle ayānan, hā bōle elinen, hā bōle edicēdi.* (78/93)
142. *sōra parasıyna aldı, ördü millet.* (78/105)
143. *sōra bobasına bi_şī vasıtasıyla sōleller.* (79/8)
144. *şindi ğaçma maçma yok hergez hep düünnen gedıyi.* (79/32)
145. *kartla. kartla. esgiden çārıduğ, düünümüz var, düünümüze gelin.* (79/66)
146. *kartla. kartla. esgiden çārıduğ, düünümüz var, düünümüze gelin.* (79/66)
147. *gelin eve girdine damanıyla bōle vurur geçer içeriye.* (79/81)
148. *bōle herkeş ismiyle şe yapıduğ.* (80/4)
149. *kimi dağıyla çārur, kimi adamıla, kimi selam_ıla, kimi öle bōle çārullar.* (80/20)
150. *kimi dağıyla çārur, kimi adamıla, kimi selam_ıla, kimi öle bōle çārullar.* (80/20)
151. *kimi dağıyla çārur, kimi adamıla, kimi selam_ıla, kimi öle bōle çārullar.* (80/20)
152. *allahın yemiyle işde varıp ekıyık işde şēmizi.* (80/66)
153. *yaş ölçme demiri var. bunna beraber ācı ölçdüler.* (81/23)
154. *bıçağla, el bıçāyla.* (83/17)
155. *bıçağla, el bıçāyla.* (83/17)
156. *zıbınarımı her şelerini kendi ellerimle yaptım.* (83/23)
157. *iki barmālan çocū çevürüp de alamadın mı, dedi una.* (83/53)
158. *başlı da o şartla ben gendim bititdim.* (84/27)
159. *şōle_yene şu parmām_inan şōle, şōle, şōle u kırık yerini, u kemī urda bulıdım.* (86/2)
160. *yannız yumurtaylan ödum unu.* (86/4)
161. *iki gün, üç gün sonra gelen çocukların yani şeylerimin gollarına bakıdim_elimle.* (86/7)
162. *şe ile maKasla, cilette bi şe.* (87/72)
163. *şe ile maKasla, cilette bi şe.* (87/72)
164. *şe ile maKasla, cilette bi şe.* (87/72)
165. *şe ile maKasla, cilette bi şe.* (87/72)
166. *he olum atlarnan giderdik öle arabalar youdu.* (89/20)

167. *giderdik atla kona göçe gene beş günde varıdık yaylamıza.* (89/20)
168. *böle arabalarla vaying viying yödu* (89/25)
169. *tuzlu suyla çalkardık.* (90/3)
170. *unlan hamur yurullardı.* (90/13)
171. *unlan böle hamur yapallardı, sıcaK_gine.* (90/13)
172. *hē hē, esgiden yelle yurd_ile geçinilidu.* (90/37)
173. *hē hē, esgiden yelle yurd_ile geçinilidu.* (90/37)
174. *altına mezar yerini bayā çevürmüşler daş_ıla.* (92/33)
175. *u_dışı da çevürdüler, şindi telle dışını çevürdüler.* (92/33)

3.2. Beraberlik Hâli

Cümledeki yargının gerçekleşmesinde *özneye* ya da *nesneye* eşlik eden veya onlarla birlikte yargıya konu olan ögeyi gösterir (Daşdemir, 2015: 74). Ek, yöre ağzında toplam 93 kez beraberlik hâli işlevinde kullanılmış olup bunlardan 63 tanesinde beraberlik tümleci, 30 tanesinde ise hâl zarfı görevindedir.

3.2.1. Beraberlik Tümleci Görevi

1. *bi hanım_inan bī_ben vardım.* (1/7)
2. *meselā has derdük haslardan çamaşur hē. haslıkdan yapardılar. ondan sōna onnen gelin olüdu.* (4/82)
3. *şu ikisi bunıynan şu arkadaki bir şuniynan.* (7/64)
4. *şu ikisi bunıynan şu arkadaki bir şuniynan.* (7/64)
5. *yenge dellerdı ona. onunan gelin alma yaparlardı.* (8/66)
6. *adam_inan gētdük bazara.* (11/76)
7. *şimdi loğman hekim, nerē giderse amelıyete o da onnan berāber gider_ı miş.* (13/8)
8. *şimdi de seni mi gönderdi, demiş. gētmīrim. baş_inan gētmedim, demiş.* (14/72)
9. *hav hav baş_inan da gētmēcem.* (14/72)
10. *gētmīrim, sennen de gētmēcem demiş.* (14/74)
11. *bu göcā lō lō başının da_mı hatırı, bununnan geldim, demiş.* (14/80)
12. *çocuk oldu_mu şindi ğırıklı çocuğnan cenazeye gētmezdük* (21/9)
13. *doğdur yōdu, köy ebeleriynen.* (21/22)
14. *yani şeyle beraber, sopayla beraber u arpanın yani u ğabū çıkdı_mīdi içi ğalyudu.* (24/42)
15. *yani şeyle beraber, sopayla beraber u arpanın yani u ğabū çıkdı_mīdi içi ğalyudu.* (24/42)
16. *una bi gün akşama ğadar talla ğazdı anasıyla beraber.* (24/48)
17. *ōle sanki uçak sesi çıkarır gibi, böle bi ũltuynan ğağdı, gētdi.* (25/36)
18. *işde bobamın bacısı, u çocūnan ğaldı.* (26/30)
19. *sen burıya giT_de durma da gel de benle dur diye_bilın mi, yok.* (28/8)
20. *oniynen biz yatıyuk.* (29/23)
21. *buranın bilen arkadaşlarıynan_baraba geziydük.* (42/22)
22. *unnar hazırlyıp yüz_başıynan barabar yiyp içilar.* (42/50)
23. *ben çarşıda boyna u_yan bu_yan arkadaşlarnan her tarafa gezıyduğ.* (42/55)
24. *beni demiş, dedemnen para ğoydūmuz yere götürseler de u parayı urdan alsam, demiş.* (43/3)
25. *gelin ğaynanasına zerik bakma yoluna gidelim sennen diyerekden götürmüş.* (43/16)
26. *bu dedüm evliyaynennik şu karşıda duman var. bak, urda evliya var.* (47/29)
27. *emineyle dā su yollarında, ğıyı_köse arıyık.* (47/37)
28. *ğayınbabamızıla yemek yemezdik, ayrı verdük.* (53/60)
29. *ben de odun daşimā gidcēm dāya, dayımın çocuklarıynennik.* (55/23)
30. *kūlnen_barabar ğıza iki miğ verürler.* (55/139)
31. *herkeş malıynan melalıynan sürer, gider.* (58/69)

32. herkeş malıynan melalinyan sürer, gider. (58/69)
33. ha buradan çıkdı mezellikden. beyaz at **inan** billik. (58/120)
34. ayrı ev yödu. ğaynata, ğaynana içine. dörd dene ğaynımla gelin oldum ben. (60/13)
35. yani ğomşuyla beraber düüne bi dene ğız evi, bi dene olan evi olıye. (62/17)
36. ğonşularım **inan** bile ğediyim, geliyim, göçüyüm. (65/13)
37. mısır unuynan, pirinç ğat ya bulğur ğat. (65/28)
38. ğonşular ile hē hē ğonşular. (66/141)
39. bacı ben vardı emme şindik türkü sölüyolardı cinnen de (66/152)
40. ıyarız qadınarla. (67/47)
41. onnarla beraber buradan uqarı yaylıya gidiyoduğ. (69/17)
42. eylüle ğadar yaylalarda o mallarnan beraber millet şe yapıyodu zaman geçiriyodu. (69/20)
43. malımıznan beraber ğediyoduğ yoldan uqarı. (69/28)
44. onnarnan barabar ğediyoduğ. (69/29)
45. hocaynan bunu yapdurdum ben hep. (70/23)
46. elçiyile barabar. (71/17)
47. parayla da ğınayı eline ğoyıylardı. (71/36)
48. öğrencilerle bi yere gezmeye ğetmişler. (73/3)
49. ğaynanamla yaşıyudum. (75/39)
50. ğaynanıyle ğaynatiyle durduğ, ğaynatiyle hiç sōlemeden öldü. (75/41)
51. ğaynanıyle ğaynatiyle durduğ, ğaynatiyle hiç sōlemeden öldü. (75/41)
52. unnar da söylerdi yani bizimle billikde (76/20)
53. baq esgiden ğızım imam niqağı hocayla yapılıyudu. (79/86)
54. ğaynatamıyla bi sorFada yemek yemedim iki ay. (79/94)
55. ya şindik gene şindiki ğızlar, yani mesela beyiyile ğedıyi ayrı eve. (79/103)
56. tabi ğızla yapıdū zaman silah atılıydu. (79/109)
57. benim ğızım da onunu duruyo. (82/28)
58. orda damadla beraber biraqırdı, o şekil dönerdi. (84/48)
59. sabunnan barabar tasın içine ğoydum. (86/18)
60. şimdi elinde bi yara olsa maydunuzu toplardım, elinin içinde ovarđım. zeytin yaınan barabar. (86/23)
61. ğaynana, Qaynata, böyük abisi varsa yahut emmiden dayıdan varısa yanına alıp gidıyudu olan annesiyle barabar. (87/92)
62. yakın akrabalarıyla barabar. (87/93)
63. unnarla gidip sözüntü kesıyulardı, öle alıyulardı. (87/93)

3.2.2. Hâl Zarfı Görevi

1. paket **ilen** loğum ğötürilardı. (2/4)
2. davulla zurnayla ğetirılür. (5/46)
3. davulla zurnayla ğetirılür. (5/46)
4. kemeñeynen beraber veya ki davul zurnaynan dün yapılır. (8/62)
5. kemeñeynen beraber veya ki davul zurnaynan dün yapılır. (8/63)
6. oynanıydu. erkekler de ğapıdan kemeñeyne. öle ğarı erkek, hiç birbirini görmezdi. (19/72)
7. u zamanda ne bulacan da verecen. bi_şı yödu_ki. şindi şeker_inen, şunıynan. bunıynan gidıylar, çiçeynen. (20/51)
8. u zamanda ne bulacan da verecen. bi_şı yödu_ki. şindi şeker_inen, şunıynan. bunıynan gidıylar, çiçeynen. (20/51)
9. u zamanda ne bulacan da verecen. bi_şı yödu_ki. şindi şeker_inen, şunıynan. bunıynan gidıylar, çiçeynen. (20/52)

10. *u zamanda ne bulacan da verecen. bi_şî yōdu_ki. şindi şeker_inen, şunıynan. bunıynan gidîylar, çiçēy^{nen}.* (20/52)
11. *bōle şeyin üzerine guyallar, önde oynallar gelenner, kemeñçī^{le}, davulla.* (32/10)
12. *bōle şeyin üzerine guyallar, önde oynallar gelenner, kemeñçī^{le}, davulla.* (32/10)
13. *mısır yarmasıyla fasulyeyi güzel pişirirler.* (36/23)
14. *üzerine_de pırasayla, pırasayı yāla öldürüp yā yakıyosun.* (36/26)
15. *şu uqarki köyden davul zurnayna siniye gidellerdi.* (51/2)
16. *kız sālām çıkmazsa yallah ğapıya. foruz şeyiyle barabar allah u günneri gösdermesin.* (51/38)
17. *ğızın barmāna bi yüzük daqaller. u bi yüzū^{nen} baraba olan yoq, olansız die^{ldeler}.* (55/82)
18. *herkes elinde hediye^{yennik} gelüller bu eve.* (55/98)
19. *herkes hediye^{nen} gelür, bu evde düün varmış diyine herkes hediye^{yenn} gelür.* (55/99)
20. *herkes hediye^{yenn} gelür, bu evde düün varmış diyine herkes hediye^{yenn} gelür.* (55/99)
21. *ğıza biz burda ğını yakıyoq aşğ^{amdan}, oyun^{nan} çalgı^{yenn}.* (55/114)
22. *ğıza biz burda ğını yakıyoq aşğ^{amdan}, oyun^{nan} çalgı^{yenn}.* (55/114)
23. *yani benim ğurbetde gönderiler unnar_inan şey yapıyoq.* (67/31)
24. *kemeñçeylen davulla düün yapıyduq.* (71/5)
25. *kemeñçeylen davulla düün yapıyduq.* (71/5)
26. *türküyle, kemeñçeyle kapının āzında kemeñçe çalardı.* (84/48)
27. *türküyle, kemeñçeyle kapının āzında kemeñçe çalardı.* (84/48)
28. *kemeñçeyle biz horon oynardıq.* (84/56)
29. *düün, ğoran işde oyunlarla şennendirirdi.* (84/41)
30. *undan sonra işde gene törenlerle gelin alınır, gelinirdi.* (84/43)

3.3. Karşılıklılık Hâli

Yargıya özneyle veya nesneyle karşılıklı olarak konu olan ögeyi gösterir (Daşdemir, 2015: 80). Ek, yöre ağzında toplam 63 kez karşılıklılık hâli işlevinde kullanılmış olup bunların tamında karşılıklılık tümleci görevindedir.

3.3.1. Karşılıklılık Tümleci Görevi

1. *olum_ūnan annaşdı.* (4/37)
2. *ev_ūnen annaşur ğonuşur.* (4/41)
3. *ēyle birbiri^{yenn} husümet bir kōyde deil.* (6/77)
4. *herkeş birbiri^{yenn} qūzel yaşı.* (6/77)
5. *olani götürüsün ğorecek, ğıznan ğonuşacaq.* (10/9)
6. *on beş yaşında beni getürdüler, everdiler. orda, otuz yaşındaki bi_adam_inan.* (12/3)
7. *ğurbālarnan ğonişî.* (14/68)
8. *ğurbālarnan daqır, daqır, daqır, ğurbālarnan ğonuşur_umuş.* (14/68)
9. *ğurbālarnan daqır, daqır, daqır, ğurbālarnan ğonuşur_umuş.* (14/68)
10. *gine ğurbālarnan çalarmış.* (14/74)
11. *tanuduqlarım^{lan} ğonuşurum, demiş.* (14/83)
12. *ben bunnan ğörüşecēm de.* (15/37)
13. *ben bu maħmūd_inan ğörüşmek isdīm.* (15/45)
14. *ben deş şey^{nen}, ordaki adamlara, ben maħmūd_inan ğonuşacām.* (15/51)
15. *ben deş şey^{nen}, ordaki adamlara, ben maħmūd_inan ğonuşacām.* (15/52)
16. *onnara söyle, onnar seni maħmūd_inan ğörüştürürler.* (15/54)
17. *ben bu maħmūd_inan ğörüşecēm.* (15/55)
18. *ōle bi şeyl^{nen} hiç ğarşılaşmadım ben.* (18/11)

19. dōru da ōle birisi**nen**, ōle kötü bi şeylennen **Karşılaşmadım**. (18/12)
20. dōru da ōle birisi**nen**, ōle kötü bi şeylennen **Karşılaşmadım**. (18/12)
21. vardır_da ben ōle bi_şiy**le** karşılaşmadım, bilmim. (18/27)
22. gōnşiy**nan**, arkadaş_inan iyi geçinin. (19/9)
23. gōnşiy**nan**, arkadaş_inan iyi geçinin. (19/10)
24. dōru da ōle birisi**nen**, ōle kötü bi şeylennen **Karşılaşmadım**. (18/12)
25. gōnşiy**nan**, arkadaş_inan iyi geçinin. (19/9)
26. gōnşiy**nan**, arkadaş_inan iyi geçinin. (19/10)
27. erkekler**nen** eveli selamlaşmak yokdu. (39/35)
28. dā yēnerim_in**en** gucağlaşırım (39/36)
29. un**nan** baraba alışıyduğ, gezdikçe. (42/22)
30. gōnuşmazdı gāynanası**yan** gāynatası**yan** bir zaman gōnuşmazdı. (53/58)
31. gōnuşmazdı gāynanası**yan** gāynatası**yan** bir zaman gōnuşmazdı. (53/58)
32. gētdin_yerde, vardin_yerde gōrum_un**an** gōnşun_unan hāll_olacān ēyi geçim sālīceksin. (54/14)
33. gētdin_yerde, vardin_yerde gōrum_unan gōnşun_un**an** hāll_olacān ēyi geçim sālīceksin. (54/14)
34. findıklıkda_mı, arkadaşımız**la** ne atışıcāk findıklıkda. (54/25)
35. gız sevdū gişiy**nen** gōnuşmazdı esgiden. (55/1)
36. gōnuşmīdi, he sevdū gişiy**nen** gōnuşmīydi. (55/2)
37. hani beni kötü etdi ya u adam**nan**. (55/43)
38. evün usdusuy**nan** gelin şēder gōnuşmaz. (55/206)
39. bak sen eger uslu bilisen yolu, u çocua gōnuşmī ben**ne** gōnuşmī dersin. (55/207)
40. ben buna bi toklu verim, ben buna bi dana verim da beniy**nen** gōnuşsun dersin. (55/208)
41. ondan sōra u gelin un**nan** gōnuşur. (55/211)
42. ben amcamın oluy**la** evliyim. (62/1)
43. benim ölüm vardır, akrabam vardır emme ben böyle sizin **ile** eilençe geçerim gızım. (64/5)
44. iyi geçinürdük gızlar**la** hā ōle, aramız da ēyīdi. (66/5)
45. karılar **ile** abuk sabuk konuşip, gāçip gidiyolardı yollara dōru hā ōle. (66/152)
46. gōnuşduğ onlar**la** barabar. (70/64)
47. biz de allahın emri**nen** peygamberin guvvetiylen sizin**le** hısum olmaya geldük dīyoduğ. (71/3)
48. çocuklarıma derim birbiriz**ilen** gāvga etmeyin. (71/158)
49. tabi gocalarıyla gāvga ediyolar. birbirleri**yle** emme. (71/171)
50. siz amcam**la** görüşün (74/7)
51. gāynanīyle gāynatiyle durduğ, gāynati**yle** hiç sōlemeden öldü. (75/42)
52. dağa bi kims**ile** çekişmedim hā bullarda. (75/57)
53. iyi geçinin gārdēşleri**yle**, gōmşu çocuklarıyla. (76/76)
54. iyi geçinin gārdēşleri**yle**, gōmşu çocukları**yla**. (76/76)
55. ben_de gōnuşmadım iki ay gāynatamı**yla**. (79/93)
56. birbirin**nen** iyi olsunnar diye ūraşiyim, çabaliyim. (80/12)
57. hatta ben amcamın gızı**yla** evliyim. (84/12)
58. ama kışın gidemiyenner falan, onnara onnar**la** bir kaç ay tedrisat yapıdırıyodu. (85/62)
59. ben eşim**len**mi. (71/22)
60. şimdi Kadın erkek bobası**yla**_da oluy**la**_da, anasıyla_da gārisıyla da milletin gözünün önünde oyiler. (88/13)
61. şimdi Kadın erkek bobasıyla_da oluy**la**_da, anasıyla_da gārisıyla da milletin gözünün önünde oyiler. (88/13)
62. şimdi Kadın erkek bobasıyla_da oluy**la**_da, anası**yla**_da gārisıyla da milletin gözünün önünde oyiler. (88/13)
63. şimdi Kadın erkek bobasıyla_da oluy**la**_da, anasıyla_da gārisı**yla** da milletin gözünün önünde oyiler. (88/13)

3.4. Niteleme Hâli

Eylemin nasıl, ne şekilde yapıldığını veya ismin niteliğini gösteren hâldir (Daşdemir, 2015: 85). Ek, yöre ağzında toplam 58 kez niteleme hâli işlevinde kullanılmış olup bunlardan 39 tanesinde hâl zarfı, 17 tanesinde hâl tümleci, 2 tanesinde ise belirtme/niteleme sıfatı görevindedir.

3.4.1. Hâl Zarfı Görevi

1. *s̄ırın bunu ekseriyetle hayvannara falan yedirirük.* (1/13)
2. *şindi hangi bu köylerden zaten ekseriyetle köyün, bu köylerden şeyin çam olün otuz altı päre köyü var, hep köylerden yani.* (1/22)
3. *çönluqla erkek tarafından teklif olunur.* (5/11)
4. *gine de çönluqla ezilen erkek tarafı olur.* (5/26)
5. *güle oyniye, zevk ile çalışuruq.* (18/19)
6. *yemekli olurdu yani genellikle yemekli yani.* (24/40)
7. *gelmekle adam yok yani gılıçhya.* (26/48)
8. *ben mesela burda pirazizde ilkoqulu bitirdim, birincilikle bitirdim.* (28/4)
9. *doqduru bilmeyen aha urda zor unan ıkına ıkına çıkarıdı.* (29/2)
10. *öleliklen, öleliklen evlendi benim ölüm.* (29/52)
11. *öleliklen, öleliklen evlendi benim ölüm.* (29/52)
12. *sıraya dizilin, sıraynan barabar gircēz.* (42/35)
13. *hē öle sıraynan barabar.* (42/37)
14. *bir adam çok bir uzun ses inen ezan okurka biraz dinnedik* (43/51)
15. *cannan muhabere yapellar imiş.* (44/2)
16. *ekseriyatle de çok biliyom.* (45/110)
17. *öle küfür ediyodu bazı ekseriyetle bizim burda anadın mı.* (45/87)
18. *gızların herkeş köy, çönnuqla köylü köyünden alurdu.* (53/5)
19. *tabi çok uzaklara gēdilmez. bizim zamanımızda kesinnikle.* (53/22)
20. *genellikle akrabasını toplarlar.* (53/22)
21. *herkeş zaten akrabasını seçerdi, çönnuqla.* (53/64)
22. *genellikle çönnuqla öle ilerisi olurdu çok garışannar olurdu.* (53/95)
23. *genellikle çönnuqla öle ilerisi olurdu çok garışannar olurdu.* (53/95)
24. *çocün u zamannarda annesinin südü, genellikle süd çok olurdu.* (53/110)
25. *bölelikle yavlarımdım yavlarımdım olmadı.* (55/34)
26. *geldim burıya. zor unan gendimü baturandan, borca harca baturandan söra.* (55/76)
27. *üç sefer sıraynan böle dönerük.* (55/118)
28. *selamet inen güle güle allah yolün açuq etsin allah hayıllı iş nasip etsin derük.* (57/22)
29. *genellikle yapıli.* (61/15)
30. *elin köyüne ne ad inan gēdim ki dedim.* (63/10)
31. *bunu dedi işde zorla verdi, beni burıya zorla.* (66/10)
32. *bunu dedi işde zorla verdi, beni burıya zorla.* (66/10)
33. *gene zorla verdiler.* (66/16)
34. *gaşdım, aladım emme beni gene zorla verdi.* (66/16)
35. *bölelikle devam ediyu.* (69/10)
36. *bölelikle çuvallara doliyodu veya gantar da oliyodu.* (69/13)
37. *ölüm da taqdirle geçdi hep.* (70/52)
38. *düünlerde deil u bayramlarda u genellikle bayramlarda da olan bi şe.* (71/12)
39. *u zaman saduqlar gapıya çıkı, sevünc ünem silah atallardı.* (79/115)

3.4.2. Hâl Tümleci Görevi

1. *var işte yevmiyey**nen** inşâtlarda çalışıyler.* (4/7)
2. *ondañ sōna çarşafiy**la** oturur.* (4/94)
3. *demek ki insannar da, insannar da baĸ esâetli olan, içerisinde vijdānı olan, müslümān olan ħani eylik, insannān**an** ħanı yaşar.* (13/76)
4. *gine hemen ısıcaıy**nan** u tavuk avuyı alıy diye unu yapallardı.* (20/31)
5. *kendi el yazmasıy**nan** yazma kitablar da vardı.* (45/44)
6. *bi de bakı evün arĸasından, atlılar üsdünde beyaz gëyim **ile**, ðle at_ınan geçellermiş.* (47/32)
7. *buyur etmesen yanıma gel dimā**nen** gelür mi senin yanına.* (54/84)
8. *ĸalan hep acel**inen** öldü işde.* (60/9)
9. *urdan da ayāy**la** gider.* (62/26)
10. *ne faĸıll**ınan** geçdük hep ðle hızan.* (66/123)
11. *ben elimden geldı ĸadarıy**la** barabar şurda müsafire hürmetĸarım.* (70/40)
12. *sōra beĸaretin olmadı_mı, ne yüz**le** baĸarsın.* (79/103)
13. *sorun, bildim ĸader**ile** sorun.* (83/4)
14. *ĸatırladım ĸader**ile** ben de ufaĸdım o zaman da.* (83/6)
15. *dadlılar, envai çeşid dadlılar olurdu. südlaç vesaire, onu saymaĸ**la** bitmez.* (84/52)
16. *öretmey**nen** dıñl.* (86/16)
17. *allahın emriy**le** öldü, allah iman nasip_etsin.* (89/27)

3.3.3. Belirtme / Niteleme Sıfatı Görevi

1. *üç yüz ĸıram günde. yüz ĸıram ðnde, yüz ĸıram. yüz_ĸıram**la** ekmē yanına katıĸ yapıydın.* (42/77)
2. *raĸmetlik dedemin üç sanduĸ kitabı vardı. böyle büyük sanduĸlar_ınan arapça kitapları, gendi el yazma kitapları.* (45/39)

3.5. İlgi Hâli

Bir ismi ilgi anlamıyla başka bir isme veya yüklem filine bağlayan hâldir (Daşdemir, 2015: 79). Ek, yöre ağzında toplam 23 kez niteleme hâli işlevinde kullanılmış olup bunların tamamında ilgi tümleci görevindedir.

3.5.1. İlgi Tümleci Görevi

1. *onlardan ĸalma. onun_ için mismilyum. o zamanın şeyy**nen** yani buralarda mismilyum.* (7/73)
2. *şimdi türkler genelde ĸayvancılıĸ**lan** iştiĸal ettikleri_çin kōyümüzün etrafında yaylalarımız var.* (8/29)
3. *efendim işde ĸayvancılıĸ**la** iştiĸal ettikleri için gelmişler* (8/31)
4. *yāni pampıĸ**nan** falan bi alāĸamız yok.* (8/92)
5. *baĸım bu ĸalkım ne yapıyor, nerelerde ney**nen** ūraşıyor.* (15/16)
6. *sōra bi millar da çıĸdı. şindiki paray**nan** esgiden.* (20/53)
7. *evvel, iş**inen**, güc**inen**, mal_ınan. ðle hiç bizim aĸlımıza gelmezdi.* (21/12)
8. *evvel, iş**inen**, güc**inen**, mal_ınan. ðle hiç bizim aĸlımıza gelmezdi.* (21/12)
9. *evvel, iş**inen**, güc**inen**, mal_ınan. ðle hiç bizim aĸlımıza gelmezdi.* (21/12)
10. *findıĸ var. findıĸ**la** baĸçeyle.* (37/5)
11. *findıĸ var. findıĸ**la** baĸçey**le**.* (37/5)
12. *şindiki deeriy**nen** u kitaplara şindi baĸa biçilmez.* (45/42)
13. *ðle senin dedün gibi böyle, torna gibi veyahud da bi desen gibi, ðle bi zana**atla** ūraşan yok.* (45/67)
14. *biz sınır işiy**le** ilgilenmiyöz.* (47/56)
15. *ben şahsen kimsenin izzeti_nefsiy**le** oynamam.* (70/39)
16. *sade bi bunlar**la** yetinmiyo tabi.* (72/7)
17. *ama bizim bildimiz**le** sizin bildiniz farklı ola_bilür.* (73/27)

18. *ben hızanım_inan müŞgöl oldum, gétTim. hızanımla.* (75/21)
19. *ben hızanım_inan müŞgöl oldum, gétTim. hızanımla.* (75/22)
20. *ben tek duruyom, aha bu çocuklarnan_ürasıyom.* (82/19)
21. *yani şindiki şēlerle baķim da, o zamanki yıķama teknikleri aşıā_uķarı aynıydı.* (83/26)
22. *u günün parasıyla dörd bin lira çok* (87/98)
23. *var var, eski düünle fark var.* (88/10)

3.6. Sebep Hâli

Oluş veya kılışın gerçekleşmesine sebep olan durum ya da varlığı gösteren hâldir. *Hedef hâli*nde, bile isteye yapılan bir eylem söz konusuken; *sebep hâli*nde, şartların zorlamasıyla istemeden, gönülsüzce yapılan bir eylem vardır (Daşdemir, 2015: 87). Ek, yöre ağzında toplam 9 kez sebep hâli işlevinde kullanılmış olup bunlardan 6 tanesinde sebep tümleci, 3 tanesinde ise hâl zarfı görevindedir.

3.6.1. Sebep Tümleci Görevi

1. *ben o çocün hatrinen, üstündeki bu nāmet dörd_kitabTan üstün, bu nāmetin haġġ_üçün o çocuk uraya atTılar diyin onun düününe gitmedim.* (3/20)
2. *goyunnar geldü zaman, goyun işde bi dikme vurmastıynan devirmesiynen dökmüş.* (13/41)
3. *goyunnar geldü zaman, goyun işde bi dikme vurmastıynan devirmesiynen dökmüş.* (13/41)
4. *bi de peşine bi yılan daķılmasıynan ġız çırarak eve gelmiş.* (14/26)
5. *goyunun yunu şeyin, adamın ġafasına çullamasıynan. ġúmrenerek çıkıp gétmiş dālara, olmuş ayu dālarda adam.* (14/39)
6. *ben annemin vasiyetiynen uzun etek giyindik* (39/49)

3.6.2. Hâl Zarfı Görevi

1. *niye n'olmuş ki ġıyāmet mi ġopī ben seni misāfir etmeynen.* (15/28)
2. *tansiyon yükselinen beyin ġanaması oldu, öldü.* (76/70)
3. *bitkisel ilaçlardan, otlardan ġaynadıp buharına otuduyolardı ġadınları. e çocū olsun hesabıyla.* (83/8)

3.7. Zamanda Bulunma Hâli

Filil/yargının gerçekleşme zamanını gösteren hâldir. *Zamanda bulunma hâli* (+bu), zaman zarfları üzerinde işaretli, diğer zaman bildiren kelimeler üzerinde ek veya ek-edat kombinezonlarıyla işaretlidir (Daşdemir, 2015: 75-76). Ek, yöre ağzında toplam 4 kez zamanda bulunma hâli işlevinde kullanılmış olup bunların tamamında zaman tümleci görevindedir.

3.7.1. Zaman Tümleci Görevi

1. *ben unutmam, her_gün Sabaġnan ġalķarım.* (3/8)
2. *şafānan ġaķıp ġapımı açarım* (3/9)
3. *hasan_şih hazretlerine ermeniler zamānında akşam_inan bir ihtiyār adam çıķmış, hasan şih kōyüne gelmiş.* (11/36)
4. *bi_de hıızır gelmesinen. ġaķ dālının aslantı, demiş.* (14/38)

4. Sonuç

İşlevsel yaklaşımda hâl, ismin aldığı eklere veya temel işlevine göre değil cümlede üstlendiği işleve göre belirlenmektedir. +IA hâl eki söz dizimindeki işlevine göre değerlendirildiğinde ekin sadece vasıta/araç bildirme işlevi üstlenmediği ve dolayısıyla bu eki almış isimlerin tamamının “vasıta hâli” şeklinde değerlendirilmesinin doğru bir yaklaşım olmadığı görülmektedir. Zaten bütün araştırmacılar da ekin temel işlevinin vasıta/araç bildirmek olduğunu söylemekle birlikte bunun yanında farklı başka işlevler üstlendiğini de ifade etmektedirler. Ama buna rağmen ekin hangi hâl kategorisi içerisinde değerlendirileceği noktasında,

söz dizimi içerisindeki işlevini değil temel işlevini esas almaktadırlar. Bu da ekin söz dizimindeki işlevi ile dâhil edildiği hâl kategorisi arasında uyumsuzluğa sebep olmaktadır. Bu uyumsuzluğu ortadan kaldırmak için ekin her bir işlevi dikkate alınarak oluşturulan hâl kategorileri içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Çalışmada Giresun ili ve yöresi ağzında +IA hâl eki, işlevsel yaklaşım esas alınarak incelenmiştir. +IA hâl ekinin cümlelerde hangi işlevleri üstlendiği ve buna göre hangi hâl kategorisinde yer aldığı ile ilgili elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Giresun ili ve yöresi ağzında +IA hâl ekinin 7 işlevde ve toplam 425 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölge ağzlarında ekin işlevine göre kullanım sıklığı en çoktan en aza göre; vasıta hâli (175 defa), beraberlik hâli (93 defa), karşılıklılık hâli (63 defa), niteleme hâli (58 defa), ilgi hâli (23 defa), sebep hâli (9 defa) ve zamanda bulunma hâli (4 defa) şeklindedir. Ekin en fazla “vasıta hâli” işlevinde (173 defa) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kullanım sıklığı, ekin temel işlevinin “vasıta/araç” olduğu görüşünü de desteklemektedir.

+IA hâl ekini almış isimlerin işlevleri yanında söz diziminde üstlendiği görevler de tespit edilmiştir. Buna göre bu eki almış isimler cümlede vasıta tümleci (175 defa), karşılıklılık tümleci (63 defa), beraberlik tümleci (63 defa), hâl zarfı (72 defa), ilgi tümleci (23 defa), hâl tümleci (17 defa), sebep tümleci (6 defa), zaman tümleci (4 defa) ve belirtme/niteleme sıfatı (2 defa) olmak üzere 9 farklı görevde kullanılmıştır. Görevler açısından bakıldığında tümleç olarak kullanımının ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir.

Kaynaklar

- Alkayış, M. F. (2012). Türkçenin Hâl Ekleri ve Fiil Kiplerinde Çok Terimlilik Sorunu. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (42), 276-287.
- Alyılmaz, C. (1994). *Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Alyılmaz, S. (1998). *Prens Kalyanankara ve Papamkara Hikâyesinin Uygurcasının Söz Dizimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Alyılmaz, S. (2010). Türkiye Türkçesinde Bulunma Hâli Kategorisi. *Dil Araştırmaları*, (7), 107-123.
- Aydoğdu, Ö. (2022). Orhan Veli'nin Şiirlerinde +DA Hâl Ekinin İşlevsel Kullanımı. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 19-58.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Bayraktar, S. (2003). Kutadgu Bilig'de Bulunma Hali Ekinin Fonksiyonları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 1999*, (47), 9-25.
- Boz, E. (2007). *Türkiye Türkçesinde +{A} Durum Biçimbirimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Boz, E. (2012). *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi (Tasnif Denemesi)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Börekeçi, M. (1995). *Atatürk'ün Nutuk'unda Söz Dizimi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Börekeçi, M. (2007). Türkçede Hâl Eklerinin İşlevsel Olarak Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme. *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri* içinde (s. 245-276). Ankara: TDK Yayınları.
- Bulak, Ş. (2017). İlgi Eki Hâl Eki Midir? *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (41), 91-105.
- Buran, A. (1996). *Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Daşdemir, M. (2000). *Dede Korkut Hikâyeleri'nin Söz Dizimi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Daşdemir, M. (2015). *Oklama Yöntemiyle Türkçenin Yapısal-İşlevsel Söz Dizimi*. Erzurum: Fenomen Yayıncılık.
- Delice, H. İ. (2019). Türkçede Kaç İsim Durumu Vardır? *6. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildirileri I* içinde (s. 49-62). Ankara: Asos Yayınları.
- Demir, N. ve Aydoğdu, Ö. (2009). *Giresun İli ve Yöresi Ağzları*. Giresun: Giresun Valiliği Yayınları.
- Doğan, T. (2008). Salmas Ağzında Hal Ekleri. *Turkish Studies International Periodical Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3 (3), 319-344.
- Durgut, H. (2004). Türkçede Yalın Hâl Kavramı Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, (2), 71-78.
- Ergin, M. (2003). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- İpek, B. (2008). Türk Dilinde Vasıta Hâli. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 63-97.
- Kahraman, T. (2007). *Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Ad Çekim Ekleri ve Bunların İşlevleri*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Kara, F. (2001). *Namık Kemal'in Mektupları'nda Söz Dizimi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Karahan, L. (1996). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Lübimov, K. (1959). Türkçede Kaç İsim Hali Var? *Türk Dili Dergisi*, 8 (96), 688-690.
- Mert, O. (2002). *Kutadgu Bilig'de Hâl Kategorisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Önler, Z. (2012). Türkiye Türkçesinde Ad Durum Kategorisi. *Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 706-710). Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Özek, F. ve Sağlam, B. (2014). +DAn Çıkma Hâli Ekinin Vasıta ve Bulunma Hâli İşlevi Üzerine. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (2), 13-18.
- Sev, G. (2007). *Tarihi Türk Lehçelerinde Hâl Ekleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Söylemez, P. (2021). *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat Adlı Eserinde +DA Ekinin İşlevsel Kullanımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Şavklı, A. (2013). Isparta Ağzında Ayrılma Hâli Eki ve İşlevleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (17), 119-141.
- Şeyda Güven, A. (2017). Safahat'ta Hâl (Durum) Eklerinin İşlevsel Olarak İncelenmesi. *TURAN-SAM Dergisi*, (36), 517-527.
- Takoğlu, T. (2020). Türkçede +DAn Şeklinin Fonksiyonları. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 8 (23), 346-362.
- Üstünova, K. (2008). *Türkiye Türkçesi Ad İşletimi (Biçim Bilgisi)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
